

WAGENINGEN UR
For quality of life

Beïnvloeding Afvalscheiding Huishoudens

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van NVRD

Ljiljana Rodic, WUR; Pieter Röhling en Bram van der Lelij, Motivaction

Colofon

Titel *Beïnvloeding Afvalscheijfing Huishoudens*
Auteurs *Ljiljana Rodic, WUR; Pieter Röbling en Bram van der Lelij, Motivaction*
nummer
ISBN-nummer -
Publicatiedatum *Augustus 2011*
Vertrouwelijk *Niet*
Project code.

Wageningen UR, Milieutechnologie
Postbus 17
NL-6700 AA Wageningen
Tel: +31 (0)317 48 33 34
E-mail: ljiljana.rodic@wur.nl
Internet: www.ete.wur.nl

© Wageningen UR Food & Biobased Research

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

All right reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system of any nature, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the publisher. The publisher does not accept any liability for the inaccuracies in this report.

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Bestaande kennis over afvalscheidingsgedrag
- 3 Aanpak in deze studie
  - 3.1 Sociale milieus als verklaring voor verschillen
  - 3.2 Mentality sociale milieus
- 4 Doel
- 5 Methodologie
- 6 Sociale milieus in onderzochte gemeenten
- 7 Afvalscheiding in onderzochte gemeenten
  - 7.1 Restafval in 15 onderzochte gemeenten samen
  - 7.2 Restafval in diftar en niet-diftar gemeenten apart
- 8 Discussie
- 9 Conclusies en aanbevelingen

Literatuur

Bijlage 1. Sociale milieus per gemeente

Bijlage 2. Basisstatistieken van restafvalgegevens

Bijlage 3. Respondenten per sociaal milieu in diftar en niet-diftar gemeenten

Bijlage 4. Restafval in diftar gemeenten per gewichtscategorie

Bijlage 5. Restafval en GFT-afval samen

Bijlage 6. GFT-afval in diftar en niet-diftar gemeenten

1 Inleiding

De landelijke doelstellingen voor afvalpreventie en afvalscheiding worden verwoord in het Landelijk Afvalplan (LAP) als onderdeel van de Wet Milieubeheer. Vanuit hun verantwoordelijkheid voor het bereiken van de landelijke doelstellingen hebben gemeenten de afgelopen jaren geïnvesteerd in infrastructuur, diensten en communicatie om afval gescheiden in te zamelen. Ondanks alle inspanningen blijkt vaak het effect van de genomen maatregelen op het scheidingsgedrag van de burger onvoldoende te zijn, of niet in verhouding tot de kosten die deze maatregelen met zich meebrengen.

Voor inzamelbedrijven is het van wezenlijk belang om een relatie te kunnen leggen tussen deze kosten en de opbrengsten. Daarvoor is een betere afstemming nodig tussen maatregelen, bedoeld om het scheidingsgedrag van burgers te bevorderen, en de effecten daarvan in de praktijk.

2 Bestaande kennis over afvalscheidingsgedrag

Afvalscheidingsgedrag van burgers is veelvuldig onderzocht door wetenschappers in verschillende landen. Vele factoren die invloed hebben op de afvalscheidingspraktijken van burgers zijn dan ook inmiddels bekend (bv., Barr, 2007; Timlett & Williams, 2008; Dahmén & Lagerkvist, 2010). Die factoren kunnen grofweg verdeeld worden in een aantal categorieën die hieronder kort worden toegelicht.

A. Beschikbaarheid en gemak van de voorzieningen (infrastructuur en diensten)

De beschikbaarheid van voorzieningen – vooral een ophaalsysteem – wordt breed erkend als een van de belangrijkste factoren die afvalscheidingsgedrag bevorderen, zoals bevestigd door onderzoek in landen met verschillende culturen en klimaat (bv. Verenigde Koninkrijk, Timlett and Williams, 2008; Zweden, Dahlen and Lagerkvist, 2010; Italië, Santi and Rodic, 2010). Verder benoemen burgers het vergroten van het gemak als een reden om afval (beter) te gaan scheiden.

B. Educatie en informatie/instructies naar de burgers toe

Het is niet voldoende dat er een ophaalsysteem wordt geïntroduceerd – het is even belangrijk dat burgers daarvan afweten. In sommige Engelse gemeenten bijvoorbeeld wist maar de helft van de burgers van het bestaan van zo'n systeem (DEFRA, 2003, geciteerd door Smallbone, 2005). “Knowledge of local recycling services is crucial” (Barr, 2007). Dit houdt ook de duidelijke (*en* makkelijk te volgen) instructies in over het daadwerkelijk scheiden van allerlei afvalstromen in huishoudens – wat hoort waar en op welke manier.

C. (Milieu)waarden die mensen er wel of niet op na houden, waaronder maatschappelijke betrokkenheid

Wellicht verrassend is, dat studies aantonen dat milieuvriendelijk gedrag (zoals bv. water sparen, minder gebruik van auto, opletten op eko-labels bij aanschaf van producten, e.d.) niet automatisch betekent dat mensen ook hun afval scheiden (Smallbone, 2005). Terwijl de waarden

die mensen er op na houden met betrekking tot het milieu wel sterk verbonden zijn met het verminderen van afval en hergebruik van producten en verpakkingen, zijn ze niet sterk verbonden met het scheiden van afval (Barr, 2007). Het zijn andere waarden, zoals maatschappelijke betrokkenheid, die een positieve invloed hebben op afvalscheidingsgedrag.

D. Algemene en persoonlijke gedragsnormen, en mogelijke ervaring met soortgelijke gewoontes

Afvalscheiding is meer een normatief gedrag – als mensen in hun omgeving zien dat andere mensen hun afval scheiden en als ze vinden dat het zo hoort in hun kringen, heeft dat effect op hun eigen gedrag; ze gaan daardoor in toenemende mate afvalscheiding beschouwen als een maatschappelijke (en hun eigen) gedragsnorm, ze gaan steeds meer afval scheiden zien als *normaal* gedrag (Barr, 2007).

E. Sociaal-economische kenmerken zoals opleiding, inkomen, woonsituatie (hoogbouw versus laagbouw), leeftijd, e.d.

Uit talrijke studies is gebleken dat sociaal-economische kenmerken wel degelijk invloed hebben op afvalscheidingsgedrag. Zo scheiden burgers met een hogere opleiding hun afval meer dan burgers met een lage opleiding. Dit wil echter niet zeggen dat de verschillende onderzoeken altijd tot dezelfde bevindingen leiden. Zo is de invloed van bv. leeftijd op afvalscheidingsgedrag niet altijd dezelfde – in sommige gevallen is gevonden dat oudere mensen hun afval beter scheiden, in andere dat juist jongere vrouwen dat beter doen. Daardoor worden heel uiteenlopende aanbevelingen gedaan – bijvoorbeeld dat voorlichtingscampagnes zich moeten richten tot jongeren of tot ouderen om tot betere afvalscheidingsresultaten te komen.

F. Financiële motivatie (*incentives*)

De invloed van financiële *incentives* is ook niet altijd hetzelfde. Terwijl ervaring uit bv. Duitsland en Nederland leert dat een diftar systeem tot minder restafval leidt (Einzmann et al., 2001 zoals geciteerd door Reichenbach, 2008), vinden andere onderzoeken dat financiële incentives overal kunnen werken bij mensen die sterke intrinsieke waarden en motivatie hebben om hun afval te scheiden (De Young, 1986, zoals geciteerd door Barr, 2007; Berglund, 2005, zoals geciteerd door Dahlen and Lagerkvist, 2010).

3 Aanpak in deze studie

3.1 Sociale milieus als verklaring voor verschillen

Uit marketingonderzoek is bekend dat het koopgedrag niet in alle huishoudens gelijk is. Om het koopgedrag beter te begrijpen wordt in de marketing gebruik gemaakt van een verdeling van huishoudens in groepen (sociale milieus) volgens bepaalde onderscheidende kenmerken. Vervolgens worden deze groepen op een groep-specifieke manier benaderd, opdat zij verleid worden tot een door de fabrikanten gewenst koopgedrag.

Bij de huidige inspanningen om het afvalscheidinggedrag te beïnvloeden worden alle huishoudens op dezelfde manier benaderd. Het is waarschijnlijk dat, net zoals bij het koopgedrag het geval is, factoren die het afvalgedrag beïnvloeden per huishouden verschillen. De vraag is dan of huishoudens zijn in te delen in groepen met een gelijksoortig afvalgedrag.

Als we weten welke groepen er zijn, hoe elke groep zich gedraagt ten opzichte van afvalscheiding, en hoe elke groep tot zo'n gedrag komt, kunnen we uitzoeken welke mogelijkheden er zijn om het afvalgedrag per groep te verbeteren. De afvalinzamelaars kunnen op deze manier gerichte maatregelen nemen bij bijvoorbeeld huishoudens waar nog de meeste winst is te behalen.

Recycling en afvalscheiding zouden moeten worden gemarketed op een manier die goed bij de doelgroep past (Smallbone, 2005). In andere woorden, voorlichtingscampagnes en communicatie met de burgers dienen zo ontworpen te worden dat ze de beoogde doelgroep(en) aanspreken.

Om tot inzichten te komen over de indelingen in huishoudens in relatie tot hun afvalscheidingsgedrag is in 2005 in opdracht van de HVC Groep een onderzoek uitgevoerd. Als eerste stap is in dit onderzoek onderzocht welke indelingen er in huishoudens voorhanden zijn om afvalgedrag van huishoudens te kunnen analyseren en te voorspellen. Op basis van een aantal criteria kwam het Mentality-model van Motivation als beste uit de bus. Hierin worden huishoudens ingedeeld in acht sociale milieus op basis van de manier waarop zij in het leven staan, op basis van hun waarden en grondhoudingen, zoals beschreven hieronder in 3.2. Uit de analyse is gebleken dat er verschillen in afvalgedrag zouden kunnen bestaan tussen de verschillende sociale milieus. Vanwege een beperkte basis voor de analyse (3 afvalgerelateerde vragen in de Mentality-database) kan echter nog niet worden bepaald welke verschillen dit precies zijn.

Het onderzoek dat hier wordt gerapporteerd borduurt voort op dit eerdere onderzoek. Zo gaat dit onderzoek ook uit van het Mentality-model van Motivation.

3.2 Mentality sociale milieus

Mentality beschikt over een database met meer dan 24.000 respondenten die zijn ingedeeld naar sociaal milieu en meer dan 8.000 hiermee samenhangende variabelen. Uit het Mentality-onderzoek blijkt dat de Nederlandse samenleving bestaat uit een achttal consistente sociale milieus met overeenkomstige waardenprofielen. Deze sociale milieus zijn gedefinieerd op basis van persoonlijke opvattingen, waarden en normen die aan de leefstijl van mensen ten grondslag liggen, en niet op basis van sociale klassen of socio-economische variabelen.

De milieus zijn intern homogeen en onderling sterk onderscheidend. Elk milieu kent een eigen leefstijl en consumptiepatroon. De waardenpatronen van elk sociaal milieu komen tot uiting in concreet gedrag, bijvoorbeeld op het gebied van voeding, media, politiek, mobiliteit, het geven aan goede doelen, financiën, wonen, houding ten opzichte van reclame, het gebruik van nieuwe technologieën, het kopen van specifieke producten en de loyaliteit aan merken.

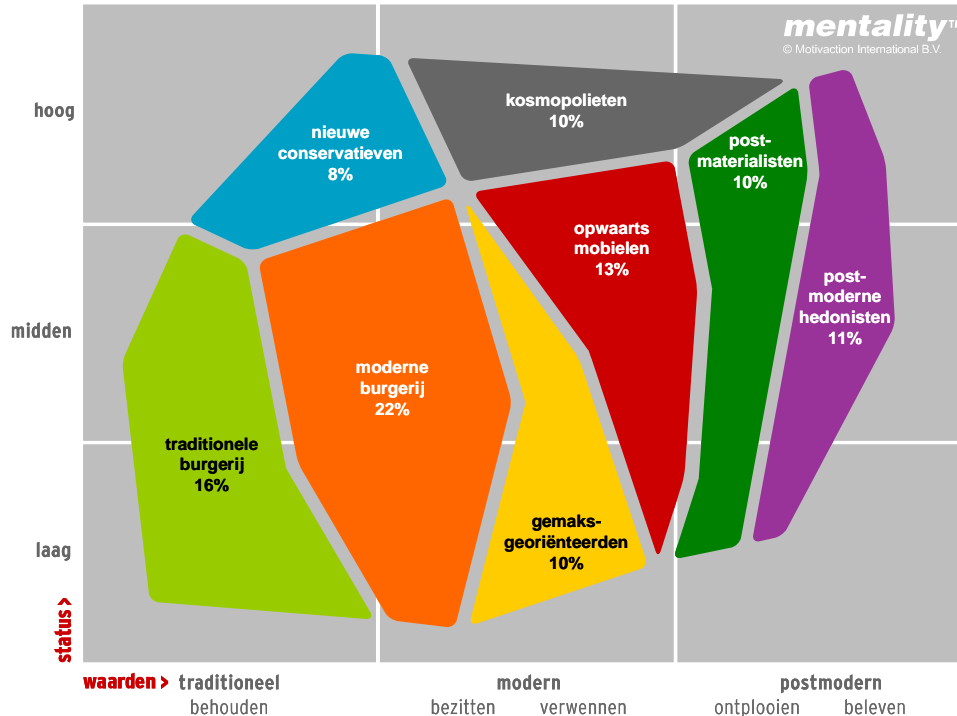
In Nederland worden de volgende sociale milieus onderscheiden:

- Traditionele burgerij (16%)
- Moderne burgerij (22%)
- Nieuwe conservatieven (8%)
- Gemaksgeoriënteerden (10%)
- Opwaarts mobilen (13%)
- Kosmopolieten (10%)
- Postmaterialisten (10%)
- Postmoderne hedonisten (11%)

De verschillende sociale milieus met hun eigen karakteristieke waardenprofielen kunnen globaal worden ingedeeld aan de hand van drie waardenoriëntaties:

- een traditionele waardenoriëntatie die zich kenmerkt door de waarde 'behouden';
- een moderne waardenoriëntatie die zich kenmerkt door de waarden 'bezitten' en 'verwennen';
- een postmoderne waardenoriëntatie die zich kenmerkt door de waarden 'ontplooien' en 'beleven'.

Bij de schematische weergave van de sociale milieus (Figuur 1) zijn deze drie waardenoriëntaties als uitgangspunt genomen en zijn deze bepalend voor de horizontale as van de milieu-index. De verticale as van de milieu-index is samengesteld op basis van de sociaal-economische status.

Figuur 1. Sociale milieus in Nederland, bevolking 15-80 jr (Bron: Motivaction, 2008)

4 Doel

Om tot nieuwe inzichten te komen aangaande gewoonten van burgers met betrekking tot afvalscheiding, die het verdere onderzoek naar adequate maatregelen per sociaal milieu rechtvaardigen, heeft dit onderzoek als doel om:

- Vast te stellen of er een significant verband bestaat tussen sociale milieus zoals gedefinieerd door Motivaction en afvalscheiding door burgers in de gekozen steden.

Daarbij worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- Is er een verband tussen het sociale milieu waartoe huishoudens behoren en hoeveelheden GFT- en restafval die ze aanleveren voor inzameling?
- Welke factoren uit bestaande gegevens staan in verband met de afval-(scheiding)gewoonten van huishoudens in de gekozen steden/wijken?

5 Methodologie

Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van statistische analyses van de afvalgegevens uit 2009 uit 15 gemeenten. De gegevens zijn aangeleverd door Circulus, Berkel Milieu en ROVA. Afvalgegevens bestaan uit hoeveelheden GFT- en restafval zoals ingezameld per huishouden. Daarbij is het nodig om te melden dat de gegevens over GFT-afval alleen afkomstig zijn van de huishoudens die in laagbouw wonen, omdat er geen gegevens zijn over GFT-afval uit hoogbouw. Op één na is in al deze gemeenten een *diftar* (gedifferentieerde tarieven) systeem van kracht, waarbij de hoogte van de afvalheffing afhankelijk is van de hoeveelheden restafval die burgers aanbieden voor inzameling. In deze ene gemeente is een conventionele afvalheffing van toepassing, die bepaald is als *flat rate* gerelateerd alleen aan de grootte van het huishouden.¹ Van alle inwoners is gekeken of zij lid zijn van het StemPunt respondentenpaneel van Motivaction. Van deze inwoners is een aantal variabelen bekend die niet via de gemeentelijke basisadministratie of het CBS te achterhalen zijn.

De afvalgegevens zijn, zoals hierboven beschreven, op huishoudniveau verzameld. Aangezien de gegevens in het StemPunt-paneel persoonsgegevens zijn, is bij de analyse gewerkt met de hoeveelheid afval per persoon. Om dit getal te berekenen is de hoeveelheid afval per huishouden gedeeld door het aantal personen dat het huishouden van de respondent telt.

Bij de analyses is gekeken of er een statistisch significant verband bestaat tussen hoeveelheden afval en het sociale milieu waartoe huishoudens behoren.

Om uitspraken te kunnen doen over de verschillende sociale milieus met betrekking tot hun afvalscheidingsgedrag, zijn eerst deze sociale milieus bepaald in de desbetreffende gemeenten. Dit is gedaan op basis van de bestaande pool van respondenten in het StemPunt paneel.

---

¹ Overigens, onlangs is in deze gemeente ook een diftar systeem geïntroduceerd.

6 Sociale milieus in onderzochte gemeenten

In de 15 onderzochte gemeenten heeft Motivaction 1334 respondenten in het StemPunt panel. Van de in totaal 1334 respondenten, komen er 216 uit de enige niet-diftar gemeente, en de resterende 1118 respondenten uit 14 diftar gemeenten samen.

De verdeling van de respondenten naar sociale milieus is weergegeven in Tabel 1.

De gemiddelde samenstelling in alle onderzochte gemeenten samen ligt niet ver af van het Nederlandse gemiddelde: percentages wijken alleen af als het gaat om twee sociale milieus: er is in deze gemeenten gemiddeld 4% *meer* moderne burgerij dan gemiddeld in Nederland, en 4% *minder* postmoderne hedonisten.

Tabel 1. Sociale milieus in 15 onderzochte gemeenten samen

	Sociaal milieu	Aantal respondenten	Onderzochte gemeenten (%)	Nederland gemiddelde (%)
1	Traditionele burgerij	220	17	16
2	Moderne burgerij	349	26	22
3	Nieuwe conservatieven	83	6	8
4	Gemaksgeoriënteerden	133	10	10
5	Opwaarts mobielen	171	13	13
6	Kosmopolieten	128	10	10
7	Postmaterialisten	152	11	10
8	Postmoderne hedonisten	98	7	11
	Totaal	1334		

De details van de acht sociale milieus per gemeente zijn weergegeven in Bijlage 1.

7 Afvalscheiding in onderzochte gemeenten

7.1 Restafval in 15 onderzochte gemeenten samen

Alle resultaten die hier gepresenteerd zijn hebben uitsluitend betrekking op restafval. Het is niet bekend hoeveel afvalstromen zoals papier, glas, kunststof, metal en textiel worden gescheiden voor recycling voordat restafval wordt aangeboden voor inzameling. Ook zijn de gegevens over de samenstelling van het aangeboden restafval niet beschikbaar. De gegevens over GFT-afval zijn wel beschikbaar en staan in Bijlagen 5 en 6.

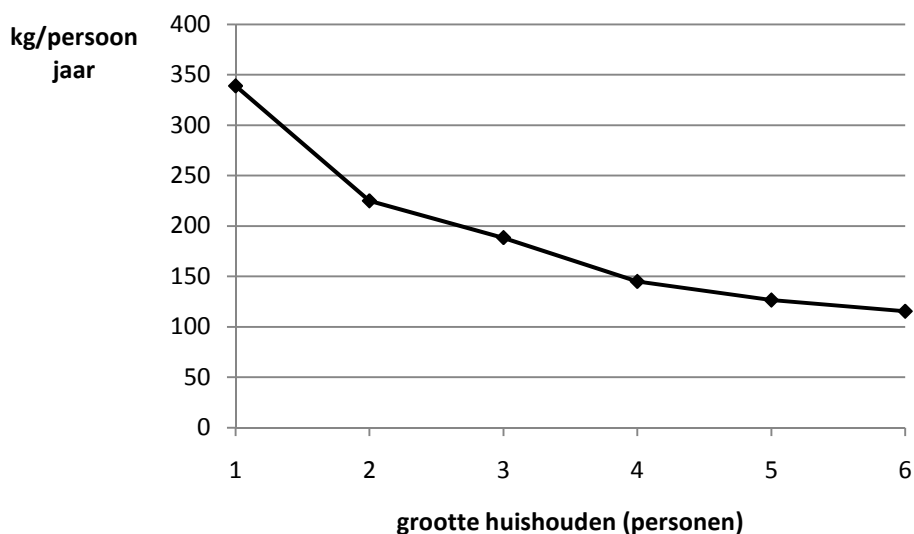
In de eerste instantie zijn de afvalgegevens geanalyseerd voor alle gemeenten, zonder onderscheid te maken tussen diftar en niet-diftar gemeenten. De resultaten van deze analyse zijn weergegeven in Tabel 2 hieronder. Meer statistische details zijn te vinden in Bijlage 2.

Tabel 2. Hoeveelheden restafval in 15 onderzochte gemeenten per sociaal milieu

Cluster		Sociaal milieu	Restafval (kg/persoon jaar)
I	6	Kosmopolieten	226
	7	Postmaterialisten	215
	8	Postmoderne hedonisten	215
	3	Nieuwe conservatieven	210
	5	Opwaarts mobielen	209
II	4	Gemaksgeoriënteerden	196
	2	Moderne burgerij	189
	1	Traditionele burgerij	180
		Gemiddeld	200

Uit Tabel 2 valt op te maken dat de sociale milieus duidelijke verschillen tonen in hun gedrag met betrekking tot afval. Zeven van de acht sociale milieus vormen grofweg twee clusters. Eén cluster bestaat uit vijf sociale milieus – kosmopolieten, postmaterialisten, postmoderne hedonisten, nieuwe conservatieven en opwaarts mobielen. Burgers in deze sociale milieus produceren ongeveer tussen 210 en 225 kg restafval per persoon per jaar. Burgers in het andere cluster produceren aanzienlijk kleinere hoeveelheden restafval, ongeveer tussen 180 en 195 kg per persoon per jaar. Dit cluster bestaat uit drie sociale milieus – traditionele burgerij, moderne burgerij en gemaksgeoriënteerden.

Een verklaring voor het verschil tussen de twee clusters is te vinden in de huishoudgrootte, en niet zo zeer in het feit dat het over die bepaalde sociale milieus gaat: in de tweede cluster zijn huishoudens (gemiddeld genomen) groter en grotere huishoudens produceren minder afval *per persoon*, zoals te zien is in Figuur 1. Deze trend is bevestigd door regressieanalyse.

Figuur 1. Hoeveelheid restafval in relatie tot grootte huishouden

Andere, meer specifieke kenmerken lijken een minder belangrijke rol te spelen in het bepalen van het huidige afvalscheidingsgedrag van de acht sociale milieus – uit de analyse blijkt dat de resterende variantie in hoeveelheden restafval niet kan worden verklaard vanuit sociale milieus waartoe huishoudens behoren.

7.2 Restafval in diftar en niet-diftar gemeenten apart

Omdat uit ervaring bekend is dat diftar gemeenten betere afvalscheidingsresultaten tonen dan niet-diftar gemeenten, zijn de afvalgegevens vervolgens gesplitst en geanalyseerd apart voor diftar en niet-diftar gemeenten. Het is ook vanuit het Mentality-model te verwachten dat de acht sociale milieus verschillend reageren op het invoeren van een diftar systeem als een financiële maatregel in het afvalbeheersysteem in hun gemeente.

Bij het interpreteren van de gegevens moet er rekening mee worden gehouden dat het aantal respondenten uit de ene niet-diftar gemeente (216) weliswaar uitspraken goed mogelijk maakt over de verschillen tussen diftar gemeenten en deze niet-diftar gemeente als geheel, maar te klein is om betrouwbare uitspraken te doen over de verschillen per sociaal milieu (Bijlage 3). Met deze beperking in gedachte zijn de hoeveelheden restafval vergeleken tussen diftar en niet-diftar gemeenten. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 3 hieronder.

De getallen in Tabel 3 spreken voor zich: diftar heeft een sterke invloed op de hoeveelheden ingezamelde restafval. In de diftar gemeenten bieden burgers aanzienlijk minder restafval aan dan in de niet-diftar gemeente, gemiddeld 192 kg tegenover 246 kg per persoon per jaar respectievelijk.

Uit de statistische analyse van de data blijkt dat de variantie in hoeveelheden restafval niet kan worden verklaard uit sociale milieus. Hier gepresenteerde resultaten geven dus slechts trends in de data weer.

Tabel 3. Hoeveelheden restafval in 14 diftar- en één niet-diftar gemeenten per sociaal milieu

Cluster		Sociaal milieu	Diftar (kg/persoon jaar)	Niet-diftar (kg/persoon jaar)	Vershil (kg/persoon jaar)
I	3	Nieuwe conservatieven	210	213	3
	7	Postmaterialisten	208	246	38
	6	Kosmopolieten	208	326	118
	8	Postmoderne hedonisten	206	264	58
	5	Opwaarts mobielen	204	239	35
II	4	Gemaksgeoriënteerden	189	227	38
	2	Moderne burgerij	181	229	48
	1	Traditionele burgerij	169	258	89
		Gemiddeld	192	246	54

Het effect van diftar is zichtbaar in bijna alle sociale milieus. Alleen bij nieuwe conservatieven maakt zo'n financiële maatregel weinig uit voor hun afvalscheidingsgedrag – hoeveelheden restafval in diftar- en niet-diftar gemeenten verschillen nauwelijks (210 versus 213 kg). Op basis van de kenmerken van dit sociale milieu vanuit het Mentality-model, kunnen we aannemen dat hun gedrag wordt bepaald door andere beweegredenen dan financieel voordeel. Deze groep burgers houdt er traditionele waarden op na en heeft een sterk gevoel voor normen, waardoor ze hun afval scheiden. Het is mogelijk dat ze door hun hoge maatschappelijke status een soort *noblesse oblige* gevoel hebben. Dit komt overeen met de bevindingen uit wetenschappelijke literatuur dat afvalscheiding grotendeels een normatief gedrag is – voor nieuwe conservatieven is dit een sterk motiverende factor.

Wat de andere sociale milieus betreft, heeft het diftar systeem de grootste invloed op de twee sociale milieus met de grootste hoeveelheden restafval: kosmopolieten en traditionele burgerij. Na het introduceren van een diftar systeem veranderen kosmopolieten hun afvalscheidingsgedrag het meest: ze verminderen de hoeveelheid van hun restafval van 326 kg naar 208 kg – een verschil van maar liefst 118 kg per persoon per jaar (oftewel 36% van de oorspronkelijke hoeveelheid). Het zou heel interessant zijn om de redenen voor zo'n ingrijpende verandering van gedrag te achterhalen. Op basis van de kenmerken van dit sociale milieu vanuit het Mentality-model valt zo'n bijzonder groot verschil op de volgende manier te verklaren. Kosmopolieten zijn in hun leefstijl materialistisch en consumptiegericht, statusgevoelig, technology-minded en impulsief (bijvoorbeeld bij de aanschaf van steeds nieuwe gadgets). Omdat ze in hun werk gedreven zijn en gericht op status- en inkomensverbetering, hebben ze ook de middelen om veel in te kopen. Daarom maken ze ook veel afval. Als door het introduceren van een diftar-systeem in hun gemeente hun aandacht wordt gevestigd op hun afvalgedrag, wordt niet alleen hun maatschappelijke interesse aangesproken maar ook hun natuurlijke *drive* om te presteren, met een lagere afvalheffing als een soort erkenning en beloning voor hun prestatie. Daardoor gaan ze afvalscheiding vervolgens anders zien dan voorheen. Dat wil zeggen dat een op zich financiële

maatregel voor deze burgers geen financiële functie heeft maar toch een zeer sterk effect heeft op hun afvalscheidingsgedrag.

Traditionele burgerij is nog zo'n sociaal milieu waar diftar een groot effect lijkt te hebben. In de niet-diftar gemeente produceren burgers van dit sociale milieu 258 kg restafval per persoon per jaar. In de diftar gemeenten bedraagt dit nog maar 169 kg – een vermindering van 89 kg (oftewel 35% van de originele hoeveelheid). Een diftar systeem past goed in hun sobere en spaarzame leefstijl, waardoor ze veel meer gaan letten op het scheiden van hun afval en daardoor kosten in hun huishouden besparen. Hun gerichtheid op regelmaat en discipline ondersteunt het verbeteren van hun afvalscheidingsgedrag.

Deze verklaringen zijn natuurlijk slechts hypothesen gebaseerd op inzichten vanuit het Mentality model, die bevestigd zouden moeten worden door gerichte vragen te stellen aan burgers uit deze sociale milieus in het panel.

Binnen Cluster I valt op dat de onderlinge verschillen tussen sociale milieus veel groter zijn in de niet-diftar gemeente dan in de diftar gemeenten.

In de niet-diftar gemeente variëren de hoeveelheden aangeboden restafval tussen 326 kg (kosmopolieten) en 213 kg (nieuwe conservatieven). Dit heeft waarschijnlijk te maken met een te klein aantal respondenten per sociaal milieu uit de niet-diftar gemeente. In de diftar gemeenten daarentegen zijn de verschillen binnen hetzelfde cluster minimaal: de hoeveelheden restafval variëren tussen 204 en 210 kg per persoon per jaar. Het lijkt het erop dat er een ondergrens van 205-210 kg per persoon per jaar bestaat die met diftar valt te bereiken in deze vijf sociale milieus. Om die hoeveelheid omlaag te brengen zijn waarschijnlijk nog andere maatregelen nodig.

Wat Cluster II betreft worden de beste resultaten geboekt bij het sociale milieu dat zonder diftar het grootste hoeveelheid restafval aanbiedt – traditionele burgerij. Verder reageert moderne burgerij iets beter op diftar dan gemaksgeoriënteerden, wat ook te verwachten valt, gezien de kenmerken van deze twee sociale milieus vanuit het Mentality-model.

Meer details over de hoeveelheden restafval per sociaal milieu zijn te vinden in Bijlage 4.

8 Discussie

Er zijn drie punten die in de discussie nader toelichting verdienen.

In deze studie zijn gegevens uit slechts één niet-diftar gemeente verwerkt tegenover gegevens uit 14 diftar gemeenten. Omdat het aantal respondenten niet evenredig is verdeeld – van de in totaal 1334 respondenten, komen er 216 uit de ene niet-diftar gemeente – is hun invloed op bevindingen daardoor groter dan 1/15, wat op zich gunstig is. Om statistisch verantwoorde uitspraken (met betrouwbaarheidsinterval van 5%) *per sociaal milieu* te kunnen doen zouden echter tenminste 350 respondenten vanuit een representatieve steekproef uit deze niet-diftar gemeente deel moeten nemen. Daarnaast zou de vergelijking tussen diftar en niet-diftar gemeenten meer inzichten verschaffen als nog andere niet-diftar gemeenten opgenomen waren, om de variatie in de steden adequaat te vertegenwoordigen. Daarbij gaat het vooral om gemeenten met een andere

verstedelijkingsgraad en andere samenstelling van de acht sociale milieus dan het geval is in de niet-diftar gemeente die hier is opgenomen. Om deze redenen zijn de in dit rapport gepresenteerde verschillen tussen diftar en niet-diftar gemeenten *per sociaal milieu* slechts een illustratie van de mogelijke verschillen.

Door naar de hoeveelheden al dan niet gescheiden afval te kijken heeft deze studie alleen het werkelijke *gedrag* bestudeerd. Door de beperkte opzet, waarin alleen de al bestaande gegevens zijn gebruikt, heeft deze studie niet gekeken naar de *motivatie* om afval te scheiden bij mensen die dat wel doen en de *intenties* om afval te scheiden bij mensen die dat (nog) niet doen. Deze studie heeft dus onderzocht *wat* burgers doen met hun afval maar niet *waarom*. Als bekend is wat burgers uit verschillende sociale milieus motiveert om hun afval te scheiden, kunnen specifieke maatregelen aangepast of ontwikkeld worden die hun motivatie versterken en vergroten. Wat intentie betreft, uit wetenschappelijk onderzoek is keer op keer gebleken dat burgers in het algemeen positief aankijken tegen recycling terwijl ze maar in beperkte mate deelnemen in het inzamelingsstelsel (Timlett and Williams, 2008). In andere woorden, zo'n positieve houding leidt lang niet altijd tot werkelijk afvalscheidingsgedrag, wat in literatuur wordt aangeduid als waarde-actie kloof². Er is dus een nog niet aangesproken welwillendheid bij de burger om afval te scheiden. Blijkbaar zijn er obstakels die burgers beletten om hun intenties in daadwerkelijk gedrag om te zetten. Als die obstakels per sociaal milieu in kaart gebracht worden, kunnen gerichte maatregelen worden getroffen om die obstakels weg te nemen. Deze kennis helpt om ook bij een beperkt budget een geïnformeerde keuze te maken tussen verschillende maatregelen.

In deze studie zijn alleen bestaande en beschikbare gegevens – over hoeveelheden restafval – uit de 15 gemeenten voor de analyse gebruikt; er zijn geen nieuwe gegevens verzameld speciaal voor deze studie. De analyses zijn steeds uitgevoerd met de veronderstelling dat deze gegevens voldoende representatief zijn voor het afvalscheidingsgedrag van de burgers, om op die manier te kunnen dienen voor het doel van deze studie – onderzoeken of er een verband bestaat tussen hoeveelheden afval en sociale milieus.

De resultaten van deze studie kunnen als indicatief beschouwd worden wat het doel van de studie betreft. Ze zouden echter meer inzicht verschaffen in afvalscheidingsgedrag bij de burger als ook de samenstelling van het aangeboden restafval en de hoeveelheden van apart ingezamelde afvalstromen (zoals papier, glas, kunststof, metaal en textiel) bekend waren.

---

² In het Engels: value-action gap (Burgess *et al.*, 1998, zoals geciteerd door Barr, 2010)

9 Conclusies en aanbevelingen

Deze studie toont aan dat er een verband is tussen het Mentality sociale milieu waartoe huishoudens behoren en hoeveelheden restafval die ze aanleveren voor inzameling in de 15 onderzochte gemeenten. Grootte van het huishouden heeft een sterke invloed op hoeveelheden restafval. Andere, meer specifieke kenmerken van de acht sociale milieus lijken een minder belangrijke rol te spelen in het bepalen van hun huidige afvalscheidingsgedrag – uit de analyse blijkt dat de resterende variantie in hoeveelheden restafval niet kan worden verklaard vanuit sociale milieus waartoe huishoudens behoren.

Er zijn duidelijke verschillen tussen diftar en niet-diftar gemeenten – gemiddeld bieden burgers in de diftar gemeenten 192 kg restafval per persoon per jaar tegenover 246 kg in de niet-diftar gemeente.

In de diftar gemeenten zijn onderlinge verschillen tussen vijf van acht sociale milieus minimaal: de hoeveelheden restafval variëren tussen ongeveer 205 en 210 kg per persoon per jaar. Het gaat hier om de volgende milieus: nieuwe conservatieven, postmaterialisten, kosmopolieten, postmoderne hedonisten en opwaarts mobielen. Het lijkt erop dat er een ondergrens bestaat die met het huidige systeem valt te bereiken in deze vijf sociale milieus. Om die hoeveelheid verder omlaag te brengen zijn nog andere – wellicht per sociaal milieu gepaste – maatregelen nodig. Andere drie sociale milieus (gemaksgeoriënteerden, moderne burgerij en traditionele burgerij) bieden tussen ongeveer 170 en 190 kg restafval aan per persoon per jaar.

De enige niet-diftar gemeente had 216 respondenten. Hoewel dit aantal het goed mogelijk maakt uitspraken te doen over de verschillen tussen diftar gemeenten en deze niet-diftar gemeente *als geheel*, het is echter te klein om statistisch betrouwbare uitspraken te doen over de verschillen *per sociaal milieu*. Hiervoor zijn tenminste 350 respondenten uit één gemeente vereist. Hoewel vanuit Mentality model wordt verwacht dat sociale milieus op verschillende manieren op diftar reageren, zijn om deze reden veel van de in dit rapport gepresenteerde verschillen tussen diftar en niet-diftar gemeenten *per sociaal milieu* slechts een illustratie van de mogelijke verschillen. Daarom wordt hier niet meer in detail ingegaan op verschillen tussen sociale milieus in de ene niet-diftar gemeente. Bovendien kunnen deze bevindingen niet geëxtrapoleerd worden naar niet-diftar gemeenten in het algemeen, omdat deze ene gemeente niet alle variatie in graad van verstedelijking en sociale milieus vertegenwoordigt.

Wat de gekozen methodologie betreft kan geconcludeerd worden dat de analyse van gegevens over restafval een goede indicatie kan geven of er verband bestaat tussen afvalscheidingsgedrag en sociale milieus. Gegevens over de samenstelling van restafval zouden nog meer inzichten verschaffen over het huidige afvalscheidingsgedrag.

Het is belangrijk om op te merken dat deze studie alleen het werkelijke *gedrag* – uitgedrukt als hoeveelheid aangeboden afval – heeft bestudeerd. Door de beperkte opzet heeft deze studie niet

gekeken naar de *motivatie* om afval te scheiden bij mensen die dat wel doen en de *intenties* om afval te scheiden bij mensen die dat (nog) niet doen. Deze studie heeft dus onderzocht *wat* burgers doen met hun afval maar niet *waarom*, terwijl beweegredenen, intrinsieke motivatie en grondhouding tegenover allerlei maatschappelijke vraagstukken juist onderscheidende kenmerken zijn tussen sociale milieus. Sterker nog, uit uitgebreid wetenschappelijk onderzoek is bekend dat burgers in het algemeen positief aankijken tegen recycling terwijl ze maar in beperkte mate deelnemen in het inzamelingssysteem. In andere woorden, zo'n positieve houding leidt lang niet altijd tot werkelijk afvalscheidingsgedrag. Er is dus blijkbaar een nog niet aangesproken welwillendheid bij de burger om afval te scheiden. Daarom is het onderzoek naar alleen het huidige *gedrag* niet afdoende om tot conclusies te komen over de verschillen tussen sociale milieus als het om afvalscheiding gaat.

Op basis van de uitgevoerde analyse worden enkele aanbevelingen gedaan.

Om de invloed van diftar van andere factoren goed te onderscheiden is het van belang om de analyse apart voor diftar en niet-diftar gemeenten uit te voeren.

Om tot statistisch betrouwbare uitspraken in niet-diftar gemeenten *per sociaal milieu* te komen, zouden er tenminste 350 respondenten vanuit een representatieve steekproef per gemeente moeten zijn. Daarnaast zouden er nog andere niet-diftar gemeenten opgenomen moeten worden, om de variatie in de steden adequaat te vertegenwoordigen. Daarbij gaat het vooral om de variatie in verstedelijkingsgraad en samenstelling van de acht sociale milieus binnen gemeenten.

Om tot de meest effectieve maatregelen te komen is onderzoek naar motivatie en intenties even belangrijk als onderzoek naar het huidige gedrag. Als bekend is wat burgers uit verschillende sociale milieus motiveert om hun afval te scheiden, kunnen specifieke maatregelen aangepast of ontwikkeld worden die hun motivatie versterken en vergroten. Als bekend is welke obstakels burgers uit verschillende sociale milieus zien als belemmering om hun positieve intenties in daadwerkelijk gedrag om te zetten, kunnen gerichte maatregelen worden getroffen om die obstakels weg te nemen. Dit rechtvaardigt verder onderzoek.

Literatuur

- Barr, S. (2007) **Factors Influencing Environmental Attitudes and Behaviors; A U.K. Case Study of Household Waste Management**, *Environment and Behavior* 39: 435-473
- Dahlén, L. and A. Lagerkvist (2009) **Evaluation of recycling programmes in household waste collection systems**, *Waste Management & Research* 28: 577-586
- Reichenbach, J. (2008) **Status and prospects of pay-as-you-throw in Europe – A review of pilot research and implementation studies** *Waste Management* 28, 2809–2814
- Santi, R. and Rodic. L. (2010) **Factors affecting materials recovery from municipal waste. A case study of Bologna Province**, In Proceedings of Knowledge Collaboration & Learning for Sustainable Innovation. ERSCP-EMSU Conference, Delft, the Netherlands, 25-29 October, 2010
- Smallbone, T. (2005) **How Can Domestic Households Become Part of the Solution to England's Recycling Problems?**, *Business Strategy and the Environment* 14: 110-122
- Timlett, R.E. and I.D. Williams (2008) **Public participation and recycling performance in England: A comparison of tools for behaviour change**, *Resources, Conservation and Recycling* 52: 622–634

Bijlage 1. Sociale milieus per gemeente

Zoals aangegeven in Tabel 4 hieronder, hebben de individuele gemeenten heel andere verhoudingen tussen de acht sociale milieus, vergeleken met Nederland als geheel. De samenstelling van de bevolking in een gemeente kan uiteraard sterk afwijken van het Nederlandse gemiddelde. De werkelijke getallen per sociaal milieu in de 15 onderzochte gemeenten kunnen echter ook heel anders zijn dan hier weergegeven – het aantal respondenten per gemeente, dat varieert tussen 30 en 216, is namelijk te klein om tot betrouwbare uitspraken over de grootte van sociale milieus te kunnen komen. Daarvoor zouden namelijk minstens 350 respondenten vanuit een representatieve steekproef per gemeente gevraagd moeten worden om uitspraken te kunnen doen met betrouwbaarheidsinterval van $\pm 5\%$.

Tabel 4. Mentality sociale milieus in onderzochte gemeenten

Aantal respondenten	Onderzochte gemeente	Trad. Burg.	Mod. Burg.	Nieuwe Cons.	Gemak Oriënt.	Opw. Mobiel.	Kosmopolieten	Post mater.	Post mod. Hedon.
78	A	24%	25%	7%	14%	11%	2%	4%	13%
44	B	16%	16%	16%	7%	14%	16%	7%	9%
66	C	16%	26%	5%	14%	11%	14%	12%	3%
138	D	20%	25%	5%	10%	14%	9%	12%	5%
30	E	18%	27%	6%	9%	18%	6%	12%	3%
35	F	20%	26%	9%	9%	14%	6%	6%	11%
216	G	13%	25%	7%	13%	11%	10%	13%	8%
47	H	17%	8%	2%	15%	8%	15%	23%	13%
83	I	8%	25%	7%	9%	18%	19%	6%	8%
75	J	14%	25%	5%	16%	9%	9%	18%	4%
47	K	30%	26%	2%	8%	14%	8%	10%	2%
141	L	18%	29%	6%	10%	10%	8%	12%	6%
123	M	17%	34%	4%	6%	21%	6%	6%	6%
147	N	10%	27%	7%	8%	10%	9%	14%	14%
64	O	26%	29%	6%	4%	15%	10%	9%	0%
1334	Gemiddeld	17%	26%	6%	10%	13%	10%	11%	7%
	NEDERLAND	16%	22%	8%	10%	13%	10%	10%	11%

Bijlage 2. Basisstatistieken van restafvalgegevens in 15 onderzochte gemeenten

Tabel 5. Basisstatistieken van restafvalgegevens in 15 onderzochte gemeenten

	Sociaal milieu	<i>Mean</i> (kg/persoon jaar)	<i>Median</i> (kg/persoon jaar)	<i>St. deviation</i> (kg/persoon jaar)	N*
6	Kosmopolieten	226	196	169.0	128
7	Postmaterialisten	215	193	130.2	152
8	Postmoderne hedonisten	215	196	132.6	98
3	Nieuwe conservatieven	210	180	150.6	83
5	Opwaarts mobielen	209	176	153.7	171
4	Gemaksgeoriënteerden	196	170	106.5	133
2	Moderne burgerij	189	169	118.9	349
1	Traditionele burgerij	180	153	107.9	220
	Gemiddeld	200	174	131.5	1334

* N is aantal respondenten.

Bijlage 3. Respondenten per sociaal milieu in diftar en niet-diftar gemeenten

Zoals aangegeven in hoofdstuk Methodologie zijn gegevens over hoeveelheden GFT-afval afkomstig alleen uit laagbouw in diftar gemeenten. Daardoor verschilt aantal respondenten bij restafval en GFT-afval in Tabel 6 hieronder.

Tabel 6. Aantal respondenten in diftar en niet-diftar gemeenten per sociaal milieu

	Sociaal milieu	Restafval		GFT-afval	
		N* Diftar	N* Niet-diftar	N* Diftar	N* Niet-diftar
3	Nieuwe conservatieven	67	16	50	16
7	Postmaterialisten	121	31	102	31
6	Kosmopolieten	108	20	86	20
8	Postmoderne hedonisten	83	15	68	15
5	Opwaarts mobielen	146	25	130	25
4	Gemaksgeoriënteerden	107	26	93	26
2	Moderne burgerij	291	58	250	58
1	Traditionele burgerij	195	25	171	25
	Totaal	1118	216	950	216

* N is aantal respondenten.

Bijlage 4. Restafval in diftar gemeenten per gewichtscategorie

Tabel 7. Hoeveelheden restafval in diftar gemeenten per gewichtscategorie

	Sociaal milieu	Percentage huishoudens (%) met deze hoeveelheid restafval (kg per persoon per jaar)							
		0 t/m 50	50 t/m 100	100 t/m 150	150 t/m 200	200 t/m 250	250 t/m 300	300 +	Totaal
1	Traditionele burgerij	5	22	26	15	13	6	12	100
2	Moderne burgerij	4	17	25	22	14	8	10	100
3	Nieuwe conservatieven	4	22	19	15	10	6	22	100
4	Gemaksgeoriënteerden	1	18	22	24	14	5	16	100
5	Opwaarts mobilen	7	17	23	15	15	5	18	100
6	Kosmopolieten	3	15	19	22	18	6	17	100
7	Postmaterialisten	4	12	20	17	19	11	17	100
8	Postmoderne hedonisten	4	16	24	13	14	7	22	100
	Totaal	4	17	23	18	15	7	15	100

Bijlage 5. Restafval en GFT-afval samen

Tabel 8. Hoeveelheden afval in sociale milieus in 15 onderzochte gemeenten

	Sociaal milieu	Restafval (kg/persoon jaar)	GFT-afval (kg/persoon jaar)	Totaal (kg/persoon jaar)
6	Kosmopolieten	226	104	330
7	Postmaterialisten	215	106	321
8	Postmoderne hedonisten	215	97	312
3	Nieuwe conservatieven	210	117	327
5	Opwaarts mobilen	209	82	291
4	Gemaksgeoriënteerden	196	75	271
2	Moderne burgerij	189	76	265
1	Traditionele burgerij	180	80	240
	Gemiddeld	200	87	287

Uit Tabel 8 valt op te maken dat de sociale milieus duidelijke verschillen tonen in hun gedrag met betrekking tot afval. Zeven van de acht sociale milieus vormen grofweg twee clusters, met één sociaal milieu ertussenin. Eén cluster bestaat uit drie sociale milieus – traditionele burgerij, moderne burgerij en gemaksgeoriënteerden. Burgers in deze sociale milieus produceren het minste afval, ongeveer tussen 240 en 270 kg GFT- en restafval samen per persoon per jaar. Burgers in het andere cluster produceren aanzienlijk grotere hoeveelheden afval, ongeveer tussen 310 en 330 kg GFT- en restafval samen per persoon per jaar. Dit cluster bestaat uit vier sociale

milieus – kosmopolieten, nieuwe conservatieven, postmaterialisten en postmoderne hedonisten. Met hun 291 kg per persoon per jaar vallen opwaarts mobiele precies tussen deze twee grote clusters in.

Het valt op binnen de clusters dat de gemaksgereïenteerden (binnen het eerste cluster) en de postmoderne hedonisten (binnen het tweede cluster) evenals opwaarts mobiele (die tussen de twee clusters in vallen) de kleinste hoeveelheden GFT-afval aanbieden. Dat betekent niet automatisch dat ze hun GFT-afval slecht scheiden. Sommigen hebben simpelweg geen tuin of hebben weinig beplanting in hun tuin staan. Relatief kleine hoeveelheden GFT-afval hebben dus hoogstwaarschijnlijk te maken met het feit dat ze minder doen aan tuinieren – en daarmee ook minder (GF)T-afval produceren – dan andere sociale milieus in hun cluster.

Deze verklaring lijkt overeen te komen met de antwoorden over het tuinieren als hobby onder de sociale milieus in de onderzochte gemeenten (Tabel 9).

Verder is belangrijk om op te merken dat de GFT-afval gegevens zijn alleen afkomstig uit laagbouw, waardoor een deel van de bevolking buiten beschouwing wordt gelaten. Omdat de gegevens over het GFT-afval niet als representatief beschouwd kunnen worden voor de doelen van dit onderzoek, is de analyse van deze gegevens gepresenteerd als bijlage.

Tabel 9. Tuinieren als hobby in sociale milieus in 15 onderzochte gemeenten

	Sociaal milieu	GFT-afval (kg/persoon jaar)	Hoe vaak houdt u zich met de volgende activiteiten bezig in uw vrije tijd? Tuinieren			
			Elke dag	Elke week	Elke maand	Nooit
3	Nieuwe conservatieven	117	28	36	16	19
7	Postmaterialisten	106	32	28	14	26
6	Kosmopolieten	104	24	20	19	37
8	Postmoderne hedonisten	97	20	13	19	48
5	Opwaarts mobiele	82	21	13	14	52
1	Traditionele burgerij	80	42	26	9	23
2	Moderne burgerij	76	26	27	16	31
4	Gemaksgereïenteerden	75	12	14	16	57
	Gemiddeld	87				

Bijlage 6. GFT-afval in diftar en niet-diftar gemeenten

De vergelijking van de hoeveelheden GFT-afval is weergegeven in Tabel 10 hieronder.

Tabel 10. Hoeveelheden GFT-afval in 14 diftar- en één niet-diftar gemeenten per sociaal milieu

Cluster		Sociaal milieu	Diftar (kg/persoon jaar)	Niet-diftar (kg/persoon jaar)
I	3	Nieuwe conservatieven	114	126
	7	Postmaterialisten	95	141
	6	Kosmopolieten	90	165
	8	Postmoderne hedonisten	90	127
	5	Opwaarts mobilen	77	104
II	1	Traditionele burgerij	73	129
	2	Moderne burgerij	68	112
	4	Gemaksgeoriënteerden	65	110
		Gemiddeld	79	124

De gegevens met betrekking tot GFT-afval zijn verrassend: in de diftar gemeenten bieden burgers juist *minder* GFT-afval aan dan de niet-diftar gemeente, gemiddeld 79 kg/persoon jaar tegenover 124 kg/persoon jaar respectievelijk, wat het tegenovergestelde is van wat van een diftar systeem verwacht wordt – *meer* gescheiden afval, waaronder GFT-afval. Dit is waarschijnlijk niet zo zeer gerelateerd aan diftar, maar is toe te schrijven aan andere verschillen tussen de gemeenten. De redenen voor deze afwijkende gegevens kunnen vooral liggen in het feit dat de ene niet-diftar gemeente verschilt van de onderzochte diftar gemeenten qua graad van verstedelijking, type en geschiedenis van afvalinzamelsysteem en bijbehorende gewoontes van burgers e.d. Het verklaren hiervan ligt echter buiten dit onderzoek.

Uit de statistische analyse van de data blijkt dat een deel van de variantie kan worden verklaard uit sociale milieus, maar alleen voor nieuwe conservatieven en postmaterialisten. Hier gepresenteerde resultaten geven dus slechts trends in de data weer.

In diftar gemeenten blijft de volgorde van sociale milieus voor wat betreft GFT-afval dezelfde als bij restafval (Tabel 3), met het verschil dat traditionele burgerij meer GFT-afval aanbiedt dan gemaksgeoriënteerden. Dit wordt ook verwacht vanuit het Mentality model en het feit dat deze eerste groep veel meer aan tuinieren doet dan de laatste.

In de niet-diftar gemeente zijn de eerder gedefinieerde clusters zijn niet meer herkenbaar. Dit heeft hoogst waarschijnlijk te maken met het te kleine aantal respondenten in deze gemeente om tot betrouwbare uitspraken te komen. Uiteraard kunnen deze bevindingen niet geëxtrapoleerd worden naar niet-diftar gemeenten in het algemeen, omdat deze ene stad niet alle variatie in graad van verstedelijking en sociale milieus vertegenwoordigt.